



S. Ambros.

scribit ad Ephes. 1. 3. vide ad hæc Genesis verba, nostros Pererium, Cornelium, Del Rio, Benedictum Ferdinandum, Bonferium, Tirinum. Opportunè hic S. Ambrosius lib. 1. de Abraham c. 8. *Ob hoc quoque Abraham promeruit Deum*: nempe ex semine Abrahamæ nasciturum humana natiuitate. Lege nostrum Vazquez in 3. p. Tom. 1. disp. 23. cap. 5. ubi sapienter probat, antiquos Patres meruisse circumstantias aliquas Dominicæ Incarnationis, inter quas enumerat circumstantiam spiritus, ut quod oriundus esset Christus ex semine Abrahami, Isaaci, Jacobi, & Davidis.

SECTIO II.

De sanctissimis, & prælustribus Christi Dei progenitoribus ex Abrahamitica Gente, ad illud: Et in electis meis mitte radices.

Parentes sunt filiorum radices.

Isai. 27. 7.

Ezech. 16. 3.

Isai. 11. 1.

Quatuor capita sunt, ex quibus nobilitas petitur.

Ab antiquo illustri virorum serie numerata.

2. Mach. 6. 23.

**R**ecognosco in præactis verbis antiquos corporati Dei Progenitores, in quibus Incarnata Sapientia radices egisse dicitur, juxta seriem ipsorum deductam per Evangelicam Matthæum c. 1. 1. ab uno Abrahamo usque ad Virginem, à qua tandem Christus prodiit: est enim frequens in sacris litteris, primus generis auctores radices appellari, & Parentes dici filiorum radices, sumpta metaphora ab arboris radice, unde fructus manant. *Isai. 27. 7. Qui ingrediuntur impetu ad Jacob. Hieronymus ex Hebræo legit: Qui egrediuntur de radice Jacob. ut ostendat, filios Jacob à parente, tanquam à radice vehementer crescere, & pullulare. Ezech. 16. 3. Radix tua, & generatio tua de terra Chanaan: pater tuus Amorrhæus, & mater tua Cethæa. Id est, origo tua, sive progenitorum ex terra Chanaan, in qua habitavit Abrahamus; natiue sunt ei filius Isaac, & nepos Jacob duodecim Patriarcharum pater, ex quibus veluti è radice prodidisti. Sic etiam Isai. c. 11. 1. præfaga mente de Matre Virgine, hujusque Filio gloriose vaticinans, ait: Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet. Regiam Davidis familiam radicem appellat, à qua corporatum Verbum, & ejus Parens Maria. Univerfos autem Christi Progenitores electos vocat noster Siracides, quod consultissima eos divinæ providentiæ electio ad tantum evexerit dignitatis fastigium, ad tantam virtutem, tantamque nobilitatem, dignos sic reddens operis sui ministros. Hanc igitur Progenitorum Christi nobilitatem, quasi pietatis appendixem, & religionis sequelam expendere & illustrare nitor, & ex illa Christi, quæ homo est, gloriam.*

1258 Etenim quatuor capita sunt, ex quibus nobilitas petitur. Primum, *genus antiqua illustrium avorum serie numerorum. Secundum, religiosa in Deum pietas. Tertium, sapientia cum universa bonarum artium disciplina. Quartum, militaris virtus, multo facinorum splendore insignis. Ad quæ nobilitatis præcipua capita facile fuerit cætera referre, quibus integra, perfectaque nobilitas, veluti propriis numeris absolvitur. De his ergo, ut humanas omittam (de quibus videtis Tiraque. l. de Nobil. c. 2.) sacris litteris affatim instrui-mur. Primum *Genus nobilissimum ille Eleazarus 2. Mach. 6. 23. ingenite nobilitatis canitiem appellavit; id est, priscam avorum plurimorum**

antiquitatem. Item gloriosissimam illam Regnam divini aulici, à genere planè commendarunt, vocantes illam *filiam Principis*, enalagicæ, *Principum*, sive ea sit Hebraica Ecclesia nobilissimis orta Principibus, Abrahamo, Isaaco, Jacobo, cæterisque ducibus ac Patriarchis clarissimis: sive Evangelica Ecclesia tanti Regis Christi, Apostolorum, ac Martyrum sanguine creta, sive ejus Mater Deipara, orbis infimi, supremique Regina, cujus tot, talesque avi, atavi, proavi Principes recensentur Matt. 1. *Secundam*, nempe religionem ac pietatem ad nobilitatem spectare, usque ad eò verum est, ut quem supremo sacerdotio auxerat, ob ignobilium filiorum irreligiosam impietatem sic affectur Dominus 1. Reg. 2. 30. *Loquens locutus sum, ut domus tua, & domus patris tui ministrarent in conspectu meo, usque in sempiternum: absit hoc à me: sed quicumque glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contempserunt me, erunt ignobiles.* Vide ibi nostrum Mendoza & c. 9. v. 6. ejusdè lib. *Tertia Sapientia nobilitati adnectitur Deut. 1. 15. & Job. 30. 8. Filii stultorum, & ignobilium, & in terra penitus non parentes. Hebræicè, filii stulti, & absque nomine: quasi obscuritas, & ignobilitas ab insipientia proveniat. Denique huc spectat *militaris gloria*, quæ plerosque nobilitatem gloriamque auget. *De Israeliticæ Gen. 15. 2. & in Job 30. 8. Filii stultorum, & ignobilium, & in terra penitus non parentes. Hebræicè, filii stulti, & absque nomine: quasi obscuritas, & ignobilitas ab insipientia proveniat. Denique huc spectat *militaris gloria*, quæ plerosque nobilitatem gloriamque auget.**

1259 His positis, paulò altiùs, longius, latiusque petamus Hebræicæ Gentis nobilitatem; & nobilissimæ arboris primam exquiramus originem, quæ tantum exulit fructum Christum Deum & hominem. Multa de Israeliticæ Gentis origine commenti sunt exotici scriptores. Manethon l. 8. Ægyptiacorum ex Ægyptiorum Bibliis apud Josephum lib. 1. contra Appionem, Hebræorum primos parentes vocatos fuisse *Reger, Pastores, sive servos pastores; utramvis enim vocem Hyefos, lingua Ægypti significare scribit: addit eos fuisse orientales quosdam homines ignobiles: sive, ut veritatis Interpres Eusebii 10. de Præparat. c. 3. ignoros. Adicit præterea ex vulgaribus tamen, ut fatetur, fabulis, eos utpote leprofos, Ægypti facem, provincia tandem abactos. Quæ etiam vel imperiti, vel invidi menti sunt cæteri ferè scriptores Ethnici, Cheremon, Lysimachus, Appion, quos strenuè confutat Josephus l. 1. & 2. contra hunc Grammaticum, & S. Theophilus Patriar. Antioch. l. 3. contra Christianæ religionis calumniatores ad Antiochum Tom. 5. Biblio. Idem fabulantur juniores illi, Justinus l. 36. Cornel. Tacitus l. 21. Annal. Diodorus Siculus l. 34. Historiarum apud Photium in Biblio. Cod. 244. Philostratus in vita Apollinis, quorum testimonia fabulosis illis narrationibus nituntur, ex quibus se exscripsisse fatetur Manethon, quem isti ducem habuerunt.*

1260 Alii, si minùs indignè, perinde tamen falso Hebræorum originem retulerunt ad Arabes, teste Manethone; alii Cretenses *Idæos* inde aucto nomine, *Judæos* putaverunt; alii Æthiopum prolem dixerunt; alii Assyriorum convenas indignum agrorum populum; alii clara illorum initia, nempe Solymos carminibus Homeri celebratam gentem. Quas opiniones retulit Tacitus. Justinus l. 36. originem illis tribuit Damascenam. Strabo l. 1. 6. Ægyptiam originem. Indicam Megasthenes apud

A religione & pietate.

A Sapientia.

A militari gloria.

De Israeliticæ Gen. 15. 2. & in Job 30. 8.

apud Euseb. 9. de Præpar. c. 3. Aristoteles apud Clearcum l. de somno. Eas opiniones cum vidisset Dion Cassius l. 37. Romanæ Historiæ, Judæi nominis originem ignorare se profiteatur. Hujus ignorantiam, atque Hebræicæ originis inscitiam reddunt rationes Josephus l. 1. contra Appionem, Budæus l. 4. de Aise, & partibus ejus, Medina lib. 7. de recta in Deum fide cap. 6. quos vide.

1261 Certam jam ergo ex ipsorum Hebræorum sacris Historis originem promovimus, à Moyse expressâ Gen. 11. & 12. & 13. ubi Abrahamæ majores, religionem, sapientiam, facinorumque primordia describit. Permittit autem ad Moysem tanti viri Historiam tam accuratè prodere, quoniam Hebræis scribebat, qui totam nationis gloriam ad Abrahamum referebant. Matt. 1. 9. & c. 3. 9. & 1. Corinth. 11. 22. *Isai. 51. 2. Ecclesiastici 44. 20. & sapè aliàs. Et quidem meritò, utpote virum omni ex parte nobilissimum. Atque in primis, si genus Abrahamæ spectes, Semum ille magni illius instauratoris mundi Noechi primogenitum, ac post illum septem illos recensebat atavos, Arphaxad, Sale, Heber, Phæleg, Reu, Sarug, Nachor, & Thare patrem, Avitam Abrahamus gloriam provexit adhuc: nam teste D. Chrysoft. Hom. 15. in Genesim; Abraham sibi ipsi fuit honoris auctor. Et S. Epiphanius lib. 1. contra Hæretes cap. 1. *Patrem honorum* appellavit. Et jure quidem; nam summam gloriam honorumque maximum tantus Patriarcha posteris hereditariam reliquit; quos Dominus non innumeros modò instar areræ, sed clarissimos, sed illustrissimos, astrorum instar promisit. Duces, Reges, Prophetas, totamque illius viri prolem nobilissimam. Unde Siracides nosser c. 44. 20. *Abraham magnus Pater multitudinis gentium; & non est inventus similis illi in gloria: qui conservavit legem Excelsi, & fuit in testamento cum illo. In carne ejus stare fecit testamentum; & in tentatione invenit est fidelis. Ideo jurejurando dedit illi gloriam in gente sua; crescere illum quasi terræ cumulum, & ut stellas exaltari semen ejus; & hereditare illos a mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos terræ?**

Tota Hebræa nationis gloria ad Abrahamum referenda.

Unde Abrahami nobilitas.

S. Chrysoft. S. Epiphanius.

Ecclesi. 44. 20.

Abrahami pietas, & religio.

Gen. 21. 33.

Tharg.

Cajetan.

1262 Si pietatem verò, ac religionem expolcas, quæ magna est nobilitatis pars, multis eam nominibus in Abrahamo commendatam invenies. Suidas verbo, *Abraham*, ait nondum puberem, annis scilicet natum quatuordecim Patri sese idololatræ strenuè opposuisse. Patria relicta, quanta fuerit viri in Deum pietas, testantur eximia illa virtutes, quæ tum in sacris Bibliis, tum à viris Ecclesiasticis, summis ubique laudibus celebrantur. Lege quæ de Abrahamo scribit Philo in l. Biblicarum Antiquitat. Expende quæ Targum observat ad illud Gen. 21. 23. *Abraham plantavit nemus in Bersabee, & invocavit ibi nomen Dei æterni. Sic ille apud Lippomanum legit: Abraham hortum plenum optimis fructibus plantavit, & peregrinos suscepit hospitio, quibus gratis necessaria omnia suppeditabat, nihil aliud exigens pro pretio, nisi ut Deum verum omnium conditorem agnoscerent, cujus solius donum esset quidquid comedissent, & bibissent: seque vera religione institutos, & ad vite melioris instituta conversos dimittebat.* Cajetanus ibi advertit, Abraham plantasse nemus tanquam templum, velut locum sacrum ad invocandum nomen Domini: ut esset oratorium tam sibi, quam

aliis colentibus verum Deum. Vir Bibicè peritissimus, & Hebræicæ linguæ, in suis manuscriptis vertit ex Hebræo: *Plantavit plantationem ibi crucifixi Jehovah.* Quasi voluerit Deus, in eo nemore seu luco arborem sibi deligere, in eaque notissimum Crucis arboris monumentum relinquere; crucem in eo arbore manu fidelis servi sui Abrahami dicans, quem de passionis suæ & crucis mysteris docuerat, ob insignem tanti Patriarchæ pietatem.

1263 Tertium nobilitatis principium est *sapientia*: quæ tantopere Abrahamus excelluit, ut ab omnibus sapientissimus sit habitus, humanarum, divinarumque scientiarum peritissimus. *Primus Verbi divini Concionator* vocatur à Josepho lib. 1. Antiquit. cap. 8. Et ejus nomen à Philone lib. de Abraham, *Pater electus vocis*, exponitur. Vide Genes. 18. 19. *Scio quòd præcepturus sit filius suis, & domui suæ post se, ut custodiant viam Domini, & faciant judicium & justitiam.* Summa utique illi fuit imbuendorum veri Dei cognitione hominum cura. Antequam migraret ex Haran, in eo loco multos ad Dei cultum traduxit, ut periti observant ad illud Genes. 12. 5. *Tulitque Sarai uxorem suam, & animas, quas fecerant in Haran.* Onchelus in paraphrasi Chaldaica interpretatur: *quas subjecerant legi.* Ubi Hebræi tradunt, Abrahamum viros, Saram verò mulieres in vero Dei cultu instituisse, atque ita eos in Domino procreasse, juxta illud Apostoli ad Galat. 4. 19. *Filioli mei, quos iterum parturio.* Sic etiam cap. 14. 14. dicitur Abraham numerasse *expeditos vernaculos suos trecentos decem, & octo.* Pro, *expeditos*, est Hebræicè *chanichim* à verbo *chanach*, id est, initiare, imbuere vel promiss etiam rudimentis. Unde aliqui transferunt: *elegit initiatos suos; alii, tyrones suos, discipulos suos, quos docebat domi suæ: quos expeditos jure Vulgatus verit, id est, scholasticos* (quod Græcum nomen latinè vacantes sonat) utpote qui immunes ac liberi ab aliis domus Abrahamæ ministeriis, domi semper erant studeis, literisque vacantes. Hos selegit de multis ejus discipulis, quia illos libentiori ac paratiori animo ad tam inopinatum bellum, se non solum ut præceptorem, sed ut dominum etiam ac sedulum pædagogum secuturos fore noverat. Adde, ex Josepho lib. 1. Antiq. c. 9. & Eusebio de Præpar. lib. 9. c. 4. & nonnullis aliis afferentibus, Abrahamum, cum esset apud Ægyptios, eos Arithmeticam, Astro-nomiamque docuisse, & eorum errores vanissimos esse probasse; propterea magno in pretio habitum.

1264 Denique ultima nobilitatis pars à *militari virtute* petita nequaquam in Abrahamo desideranda est. Domesticorum ille exigua manum adversus potentissimum quatuor Regum exercitum, eumque victorem, in aciem instruxit, foriter in hostem excuravit, eoque vel fuso, vel profligato, nepotem, prædamque omnem incolumem reduxit. Porro cum focus trecentis decem & octo id præfuit dux strenuissimus, quod quinque Pentapoleos Reges nequaquam potuere. Gen. 14.

Meritò igitur Abrahamum virum omni ex parte nobilissimum, totius familia Principem, universæ Gentis auctorem, meritò Hebræorum natio jactabat, à quo, & generis, & religionis, & sapientiæ, & militiæ perfectam gloriam clari nepotes hereditariam acceperunt;

Plantavit crucifixi Jehovah.

Abrahami sapientia, & doctrina. Joseph.

Philo. Gen. 18. 18.

Genes. 12. 5.

Gen. 14. 14.

Militari virtute præditus Abraham.

Vir omni ex parte nobilissimus à quo nobiles, religiosi, sapientes, ac fortissimi viri.